Wanemaa Kommunistliku (enamlaste) Partei.

Uksiku numbri hind 60 kop., Raudteel 65 kop.

Kõigi maade töölised ühinege.

Edasi

Toimetuse kõnetunnid on igal tööpäewal 2—6 õhtul. Tel. 243-29.

Talitus on awatud igal tööpäewal hommiku kella 10—4 pääle lõunat. Tel. 663-89.

Talituse ja toimetuse adress: В контору газ. „Едаси", Петроград, Социалистическая ул. 14. (б. Ивановская)

Tellimisi wõetakse wastu kõigis W. S. F. N. Wabariigi Posti asutustes, Põhja Keskkirjanduse büroo (lühend. „Севцентропечать") posti osakonnas Петроград, Просп. 25 Окт. № 1 ja Sewtsentropetshatji Kreisi ning Walla Agentuurides.

Tellimiste hind: 1 kuu — 15 r., 2 kuud — 30 r., 3 kuud — 45 r. Adressi muutmine 1 rubla.

Eesti Osakondade Peterburi komitee häälekandja.

№ 142. PÄEWALEHT. Neljapäewal, 3. juulil 1919. a.

Tellijatele!

„Sewtsentropetshatj"*) teatab kõigile, et ajalehtede ja kunkirjade toimetused otsekohe oma wäljaannete pääle tellimisi wastu ei wõta ja sellepärast ei wõeta Postiasutustes rahasaadetusi toimetuste nime pääle wastu.

Isikud, kes mingisuguse ajalehte ehk kunkirja tellida tahawad, mis Nõukogude Wabariigi piirides wäljaantakse, peawad Posti-telegrahwi osakondade poole pöörama, milledes praegu ilma erandita kõikide ajalehtede ja kunkirjade tellimisi wastu wõetakse. Peterburi ja kohalikude wäljaannete tellimisi wõetakse ka „Sewtsentropetshati" agentuurides wastu.

*) „Sewtsentropetshat" on lühendatud — Põhja keskkirjanduse büroo.

„Iseseiswus" Eestis.

Walged lehed teatawad, et Eesti iseseiswusel rasket ajad üleelada olla (kahtlane küll, et üleelada), seda wõis ka juba Eesti walitsuse deklaratsioonist näha. Iseäranis mures selle asja pärast on „sotsialistlised" ringkonnad, kes juba mitmel korral „protesti" olla awaldanud selle wastu, et liitlased Eesti oma asumaaks olla muutnud: „Juba seitse kuud on „rahwawägi" enamlastega sõda pidanud, kuid sellepääle waatamata on liitlased, Eesti iseseiswuse asemel, Koltshaki tunnistanud, kes suur Wenemaast, tema endisel kujul, unistab!.."—Nii kaugutawad praegu Eesti walged kanad, kellele wesi juba pesasse on tunginud.

Kartus iseseiswuse pärast ei ole walgete ringkondades sugugi uus, see on juba mitmel kujul kõik uuesti tekkinud sulase riigid läbi lennanud, kuid kartusest üksi päinis ei ole kellegil midagi kasu. Kõik faktid räägiwad sellepoolt, et Eesti walitsus warsti „siit ärakolima" hakkab, kus teda juba ammu teised „direktooriumid" ootawad. Kui arwesse wõtta Von-der-Goltz'i telegrammi, mille järele kõik rahwawägi enamlasteks olla kuulutatud ja ka teisi sõjaliji ettewalmistusi Judenits'i ja Rodsjanko poolt, siis ei wõi sugugi imestada Eesti wähemlaste „poliitilise meeleterawuse" üle iseseiswuse asjus, sest Wolski ja Regitnikow läksid weel kaugemalegi, kui Koltshak neid puuri mõtles pista. Nüüd on tõesti see aeg, mill iga tsaari kindral wõib kuulsaks saada, sest liitlased tunnistawad neist kõiki, kes weel siin maa pääl ribelewad. Neid mehi aga peaks juba iga iseseiswulane põhjani tundma, „suur Wenemaa" on wist ikka midagi teist kui piiri rahwaste iseseiswus.

Ehk meie küll mitte imede ajajärgus ei ela, kuid nendele, kes ligemal ajal Eestimaalt „walged külaleiba" ootasid, wõib siiski üllatus juhtuda. Ma ei arwa sugugi, et Tõnisson Peterburi ilmub läbirääkimisi pidama, kuid et talle (kõikidele iseseiswuslastele), ligemal ajal, Eesti iseseiswus kitsaks jääb, on enam kui kindel.

Meie teame, et meil Piiteris nälja pärast praegu rasked aja üleelada on ja et nüüd ka weel Eesti „walge leib" ära jäi, siis on arusaadaw, et see, „iseseiswuse" küsimus ka siin laineid hakkab lööma. Nimelt on wiimasel ajal õige palju „tööliste" poolt ettepanekuid tehtud, et kohalik Eesti ajaleht „Edasi" oma eeskawa laiendaks, kas tööliste, seltside ehk n. e. häälekandjaks ennast kuulutaks. Meie teame et seesugused ettepanekud sugugi tööliste omad ei ole, sest töölisele on praegune „Edasi" eeskawa lai küllalt, kuid ettepanekuid wõime ootada ainult nende poolt kellele see kitsas näib olewat. Igatahes peaks seda asja paremini läbi arutama ja ajalehte laiemate tööliste hulkadega siduda katsuma.

Elawust, mis „walge leiwa" ära jäämine, kohalikus Eesti seltskonnas sünnitanud, wõime ainult terwitada, ja Goltz'i, tema otsekohesuse eest, tänada:

Ei ole ju nüüd sugugi enam nii riskant punastega ühes töötada, sest wõib ju juhtuda, et von-der-Goltz nad peagi walgedeks kuulutab, kui nendega enam sõda ei jaksa pidada.

R — s.

Ajaloo tõde.

Klassisõjast tõelikult arusaamine peaks olema iga tõsise, aatelise kommunisti ülesanne. Sest wähemalt iga aateline kommunist teab ja peabki teadma, millepärast ta praegu kõige äärmisema jõupingutusega heitlust peab oma weriwaenlastega — kapitalistide ning igasugu sõõdikutega. Kes täesolewat klassisõda arwustas wõi wähemalt waatab praeguse klassisõja pääle isesuguste õrnatundliste mõtlemiswiisidega mis hoopis lahku lähewad „kommunistlisest manifestist" — siis pole jäherdune kellegi sentimentaalseid etteheiteid teeb ringkonnale, kes Eesti kommunistlise walitsuskonna eesotsas, targutades ühte kui teistwiisi, et küllalt polla meie kommunistid inimlikult ümber käinud oma weriwaenlasega. Tema, s. o. A. P. arwates oleme liig kurjad olnud oma klassiwaenlaste wastu. See ei pidawat mitte nii olema!

Mäherdune lapselik totrus ehib kommunistlise partei häälekandja „Töölise" esimest lehekülge A. P. artikliga! Cõesti täitsa weider ning üpris naljakas mängimine — targutustega.

Sest igapäew tuleb meile kümnete kaupa teateid selle üle, kuidas walged meie seltsimehi kõige tooremalt, kõige metsikumalt maha tapawad, kuidas nad kõiki neid, kel olnud mõndasugust ühendust kommunistidega kõige elajalikumalt piinawad jne. Ainult hiljutises Riia kurbmängus on walgete „tsiwiliseeritud" timukad 4000 meie seltsimeest kõige tooremalt maha tapnud, kõnelemata weel teistest kohtest, mis walgete röövbanded ajutiseks oma alla wõtnud. Ja niisugusel ajal, kus meie seltsimehi kõige elajalitumalt hulgani teise ilma saadetakse, tuleb seltsmees ning teeb parteilises häälekandjas lapsikuid, lihtsalt, — praegust momenti arwele wõttes — totreid etteheiteid kommunistidele, kes praegu heitlust pidamas kõige suurema jõupingutusega oma metsikuswastajega — kapitalistide ja sõõdikute bandedega.

Maha sentimentalism — õrnatundlikkus ning igasugune lõmitamine — töörahwa weriwaenlaste wastu! Mitte sammugi ei tohi proletariaat ses ennekuulmata werises heitluses järele anda oma igawesele wastasele. Raudselt, kindla tahtejõuga ning kogu oma energiaga hoidku iga tööline püsitääki lõõgiwalmis, nii sisemise kui wälise waenlase häwitamiseks — siis on meie wõit enam kui kindel.

Eduard Juhani.

Ajakirjandusest.

Kättemaks Aunuses.

Meie punaste wägede suure wõidu puhul Laadoga ääres kirjutab „Wapaus", et hoop, mis Soome walged sääl saanud, neile luusse ja üdisse tundub.

„See kaotus on walgetele nii suureks lõögiks — kirjutab leht — et ta kõik nende kawatsused, oma lippu Sywäri jõe kaldal lehwima panna, ära häwitab. Nende paremad jõud, mis nii suure waewaga Soomes olid kogunud, on purustatud. Uhtlasi teeb ta tühjaks ka selle wäeosa katsed, kes Petrosawodski poole mõtles minna. Walgete terwe haaramispoliitika Aunuses on sellega luhta läinud.

Nüüd ei anna „Aunuse walitsus" enam määrusi Viteles ja Rajakonnas. Ta on maapakku läinud Soome, kust ta oli tulnudki. Walgetel läheb palju aega, enne kui nad wõiwad uue wäesalga kokku saada ja neid kõige tarwilisega warustada. Waewalt wõib uskuda, et weel mehi leiduks, kes walmis olekšid Aunuse minema ennast tapale wiima, sest nii suur on sääl meeste kaotus olnud. Walgete tagawarad ongi lõppemisel.

Walged on saanud esimese weriše seljasauna p[illegible] meie klassisõja mahasurumist. See on [illegible]mene taju selle eest, mis rewolutsioonilised punawäelased Soome walgetele wõlgu olid. Meie Soome seltsimehtele teeb see walgete kaotus selgeks, et rewolutsiooni laine ka Soomele läheneb. See tõstab rewolutsioonilist meeleolu. See annab neile kindlat usku, et raudne käsi kodanlastele tugewat hoopi walmistab ja et Soomeski warsti weripalga tasupäewad tulewad, mille järele sääl tõsine töörahwa wõim maksma pannakse.

Meie wõit Viteles rebib wiimasegi helgi Soome walgete wõitmatuse ümberi."

Punane wäerind.

Teated 1. juulil.

Põhja wäerinnalt

teateid ei ole.

Lääne wäerind.

Murmani sihis tagasid meie wäeosad waenlase päälerõhumisel natuke.

Petrosawodski sihis wõtsid meie wäed Prohheki ära, mis 40 wersta Petrosawodskist läänepool.

Olonetsi piirkonnas areneb meie päületungimine jõudsasti, misjuures meie wäeosad Nirka — Warlowi — Lesi — Kirlowo — Kawgosero liinile wälja jõudsid, mis Olonetsist 45—55 wersta põhjapool. Karjala jaoskonnas eelwäesalkade luuramiskäigud.

Narwa sihis wõtsid meie wäed wõideldes Jamburi maantee piirkonnas rida külasid ära, mis Krasnoje Selost 40 wersta läänepool. Luuga ja Pihkwa piirkonnas eelwäe salkade luuramiskäigud.

Lõuna wäerind.

Poltawa sihis jätsid meie wäed pärašt wõitlust waenlase suurte jõududega Konstantinogradi maha.

Belgorodi sihis jätsid meie wäed Sashnoje jaama maha, mis Belgorodist 30 wersta põhjapool. Idapool wõttis waenlane Korotshi ära.

Waluiki sihis muutuseta. Woroneshi piirkonnas jätsid meie wäed ägeda wõitluse järele Liski jaama maha. Tsaritsõni piirkonnas rõhus waenlane, kes ägedaid päületungimisi edasi jätkas, meie wäeosasid pisut tagasi.

Ida wäerind.

Uralski, Nikolaewski ja Orenburgi piirkondes seisukord muutuseta. Ufa piirkonnas wõtsid meie wäed Belashowo jaama ära.

Meie wäed Permi ära wõtnud.

Öösl 1. juulil wõeti 3-ma armee sõjawägede poolt Permi linn ära.

Teised meie wäeosad wõtsid Kunguri linna ära.

Meie wäerind asub Permist idapool.

3-ma armee Sõja Nõukogu

Kusmin ja Muranow.

Waenlane tagasi kiirelt.

Samara, 30. juunil (Rosta). — Meie wägede päälerõhumise all ei jätku waenlasel aega korraliku tagasemise üle plaanisid walmistada. Arhangeli wabriku piirkonnas on waenlane isegi sulla terweks jätnud.

Meie edu-sammud läänewäerinnal.

Slm. Sinowjewile teatatakse: 30. juunil wõtsime wõideldes Jamburi jaoskonnas Saojerje küla ära. Walged, kes täiesti

oma wägedest ära lahutati, said pääsemist otsides loos hukka, mis Saweije külast läänepool. Üleüldse said 150 walgekaardlast hukka. Meie oleme hulk püssa ja kuulipildujaid saanud. Rende arw ei ole weel teada. Pahemalpool wõtsime Wlahowo ära. Bogunitso-Koporje maantee on ära lõigatud 647 kõrgustiku ärawõtmisel saime mitmed kuulipildujad.

Olonetsi jaoskonnas on meil jällegi uus suur w i t: meie, tungisime 40 wersta põhjapoole edasi ja jõuame Petrosawodski jaoskonna liinile wälja. Olonetsi jaoskond on Soome walgetest wabastatud. Unesti oleme palju sõjasaaki saanud. Waenlane taganeb paanilises korras. Meie edasitungimine wältab edasi.

Wäerinna ülewaade.

Wiimased wõitluse hooajad on meie wäerinnale palju üllatusi ning ühilasi ka muudatusi toonud. Waenlast surutakse Petrogradi wäerinnal meie punawäe poolt järjekindlama wisadusega tagasi, kusjuures waenlane on pidanud, taganedes korratult, meile suurt sõjasaaki jätma. Meie wäed on waenlase wastupanetu jõu juba peatäielt murdnud, sest enam pole teateid tulnud ta katsest algatuswõimu oma kätte haarata. Igatahes on sõnumid, mis Piiteri punane wäerind meile toonud, kõigiti rõõmsad ja paljutõotawad.

Suuri edu-saawutusi on meie wägedel pääle muu olnud ka Olonetsi wäerinnal, kust wiimane teade kõneleb, et meie wäed 40 wersta edasi tungides põhjapoole liikunud.

See on juba niisugune edukäik paari päewa jooksul, mis kõigiti kindlustab neid andmeid, et waenlase jõud pea täiesti murtud ning ta on sunnitud meie punasewäe eest paanilises korralageduses ruttulikult taganema. Soome walged ei ole meile enam, nende hoopide järele, mis punasewäe poolt neile antud, sugugi hädaohtlikud, waid seda enam peame rõhutama teda tõsiasja, et Soome walgete wägede seas palju on niisugust olust, kes endid wõitluses töörahwa wägede wastu sugugi töörahwa timukaid ei toeta, waid ikka wõimsamalt nende wastu kurjakuulutawa iseloomu wõtawad.

Pääle selle on ida wäerind ikka selleks jäänud, mis meile alataja rõõmsaid teateid hommutab. Koltschaki rööwbandede häwitamine wältab jääl haruldase jõudusega edasi. Perm, Kungur on juba meie wägede poolt wõetud. Ja et meie wäed raugemata hooga edasi liigwad, siis tohiks tüll uskuda, et Siberi wiljaladud juba lähemas tulewikus meie kätte langewad.

Kõige suuremat päewatu jõuavad meile lõuna-wäerind, kus Denikin kõikjuguste abinõudega meelehelikult edasi tormas, rida linnasid oma kätte tiskudes. Harkow Ekaterinoslaw ning mitmed teised on meie kaotuste kurwad tähised. Kuid asjaolud, mis meie kaotuste põhjusteks olnud, saawad, wiimaste andmete põhjal otsustades, wõib olla juba lähemail päewil likwideeritud, ning wõime loota, et Denikini röövjalkadele sama saatus osaks langeb, mis praegu Koltschakil osaks saanud. Doni sõtepiirkonna kaotus on meile küll üks raskemailt hoopidest, kuid see ja iga teine kaotus peaks suuri töörahwa hulke ikka wõimsamalt koondama ühise punase wõitluslipu alla, et ärahäwitada kõiki neid bandesid, kes werejänulise ahnusega töörahwa paremat ilmakorda purustamas.

Wäljamaalt.

Wene rewolutsiooni kaitseks.

London, 1. juulil. — Inglise tööliste konwerentsil tehti Hendersoni ettepanekul otsuseks 20. ehk 21. juulil Briti, Prantsuse ja Italia tööliste ühist meeleawaldust Wenemaa asjade wahele segamise wastu ette wõtta.

Paris, 1. juulil. = „Humanite“ ühe wiimases numbris on sotsialistide üleskutse ära trükitud, mis terawalt walitsuse poliitikat Nõukogude Wenemaa wastu arwustab. Ulestutses öeldakse: „Uhes meie, leie töölised ja talupojad, terwitasite Prantsuse meremeeste wägitõsd Mustal merel, kui nad, sõhandarmi osast loobudes, mis neile ülesandeks tehti, tõstsid kõrgele punase lipu, kuid sellest ei ole weel küllalt. Sotsialistide erakond kutsub teid tegewusele. Inglismaal ähwardab tööliste kolmikühisus töötõrkega sel juhusel, kui Inglise wäeosad niibimata Wenemaalt ära ei kutsuta. Italia sotsialistlik erakond kutsus Prantsuse ja Italia töölisi üles ühiselt sellel sihil töötama. Prantsusmaa töölisteklass on selleks juba ette walmistud ja see ei ole paljas ähwardus. Seltsimehed töölised ja sotsialistid, olge walmis esimese kutse pääle wälja astuma Wenemaa ja Ungari rewolutsiooni kaitseks. Pöörge kõik oma energia kuriteolise waheleségamise wastu Wenemaa ja Ungari asjus, kuigi seda hukka mõistawad sotsialistid, kes enamlust ei tunnista“.

Rahutused Saksamaal.

Berlin, 1. juulil. — Breslaus on piiramise seisukord wälja kuulutud, sest rahutused linnas ei ole wähenenud. Esmaspäewal tungis 500 inimeseline salk, enamalt jaolt noorsugu ja töölised, soldati wäesalga pääle postiameti ees. Soldatid awasid tule, mõned inimesed said haawata.

Berlin, 1. juulil. — Brombergis tehti pühapäewal katset sõjariistus wälja astuda. Kodanikud tungisid ohwitseridele kallale, wedasid nad tramwai wagunist wälja ja rebisid neil pagunid maha. Mõnede politseinikkudega käidi armutult ümber. Et politsei wõimetu oli korrarikkujatega wõitlema, toodi linna walitsuse wäed kelledel korda läks wastuhakkamist maha suruda.

Lion, 28. juunil. — „Vossische Zeitungi“ sõnade järel tungisid 23. juuni õõsel soldatid Erzbergeri elu kallale.

Lion, 28. juunil. — Teisipäewal oli Berlini idapoolses osas ja Moabesti ümbruses uued rahutused. Punase diwisjooni soldatid jagasid eraisikutele sõjariistu. Sõjariistus Thüringeni wäed koondati salaja Berlini ümber. Sotsialistide ringkondades koondatakse kommunistide wastast wälja astumist, kuid nähtawasti on rahutuste pääpõhjuseks elukallinemine. Wolfi agentuur räägib, et rahwahulk teisipäewal raekoja pääle tungis. Ohwrisi oli 5 surnud ja 8 haawatut.

Schleswigi okupeerimine.

Neljapäewa õhtul otsustas Wilson 300 Ameerika meremeest Schleswigi saata, kui osa okupatsiooni wäest, nagu rahulepingus otsustud.

Saksamaa laewastiku põhjalaskmine.

Saksamaa laewastiku põhjalaskmisel said otsa üleüldse 10 lahingulaewa jäid kõlbulikeks weel 5. rasket ja 8 kerget ristlejat. 3 kerget ristlejat jooksid randa kinni, 30 weealust paati on põhja l stud, 2 on parandusel ja 18 istuwad põhjas kinni. Admiral Reuter ja 860 Saksa merewäe ohwitseri saadeti „Parke Hilli“ sõjawangide laagrisse Reuter antakse kohtu alla.

„Maha rahu“.

S. a. aprillikuu keskel tekkinud Inglise alamkojas skandaal. Pahe sünnitaja olnud jällegi neetud „Wene küsimus“. Parema poole esitaja saadik Edwards nõudnud, et küsimus Wenemaa üle wiibimata päewakorda wõetaks ja seda harutama hakataks. Aritatud olekus teatanud saadik, et tal kindlaid teateid olla kahe enamlaste walitsuse komisjari Pariisi j udmise üle, kes rahukonwerentsile ametliku rahuettepaneku toonud, mis Lenini poolt alla kirjutud.

Nagu päraft selgus, ei olnud need kaks „enamlaste walitsuse komissaari“ muu keegi, kui kaks Amerika rahusaatkonna liiget, keda Wilson Lloyd George nõusolekul Nõukogude Wenemaale saatnud. Inglise parlamendi ringkonnad ei teadnud sellest kahe „komissaari salajasest sõidust Wenemaale, enne kui nad Pariisi tagasi jõudsid, kus sellejärele kõikjugu wõimatud jutud Wilsoni ja Lenini läbirääkimistest ringi hakkasid käima.

„Meie teame — jutlenud hirmus ärritatud häälel Edwards, — et Lenini poolt ettepanduid rahutingimistes on muu seas, et kõik endise Wenemaa elanikud peawad enamlaste walitsuse alamateks saama (!)... Enamlus on punane katk ja ükski end austaw rahwas ei wõi seda tingimist wastu wõtta, mida Lenini poolt ette pannakse (kiiduawaldused parempoolsetel piirkidel).

Oma sõimukõne lõpul sattub Edwards hullustusesse, juhataja püüab teda peatada, wahele segawad saadikud, parempoolsed mürawad, kuid saadik ei waiki ja kui wõimatu näib olewat kõnet lõpetada, hüüab ta:

„Ma tean ja mu sõbrad teawad, et kui meie Wenemaaga mingisugust kokkulepet ei tee, siis rahu Europas wõimatu on. Kuid — mis siis? Rahust lahti ütelda. Maha rahu! Las olla mitte rahu...“

Edwards teab (ja tema sõbrad teawad), et liitlased suurt wäge Wenemaale saata ei saa. Sest: „oleks ekslik arwata, et me enamlist Wenemaad tiheda ringiga piirata saame. Meie peame Wenemaal walitsusewastaseid ollusi toetama rahaga, toidu-ainete ja sõjariistadega. Meie toetusel wõiwad need wastased ollused enamlusele surmawat hoopi anda.“

Edwardsi wastu astunud üles polkownik Wedshwud. „Selkõneleja toonitus, tähendanud ta, tuletab mulle 1795. aastat meele, mil Inglise parlament end Prantsuse rewolutsiooni wastu sõjariistu seadis“. — See harilikult tähtsuseta skandaal Inglise alamkojas on meile siiski wäga õpetlik tähtis. Inglise imerialismi esitaja on walmis rahust lahti ütlema, kui punane katkuga“ kokkulepet peab tegema.

Samal päewal, kui Edwards parlamendis skandali sünnitas, saanud ta kutse Pariisi rahukonwerentsil kõnega wälja astuda — Wenemaa küsimuses, et Ameerika saadikute teeasju Wenemaa kohta puruks lüüa.

Edwardsil oli Pariisis mõju. „Nelja nõukogu“ muutis Wenemaa kohta järsku oma poliitikat. Edwards wõitis ja Ameerika saatkond Wenemaale pidi rahukonwerentsilt lahkuma.

Miks langes punane Läti?

Seda küsimust on Wenemaal ilmuwad Läti lehed mitmel korral käsitanud ja katsunud siin põhjuseid leida, mispäraft punane Läti ja iseäranis Riia linn nii täiesti ootamatult walgete kätte langes. Iseäranis elaw sõnawahetus selles asjas on olnud kohaliste päewalehe „Kommunisti“ ja Moskwas ilmuwa „Kreewijas Zihna“ wahel, milles wiimases Läti rahwakomissaride esimees Stutschka seletusi on annud. Et asi ieti huwitaw ja meile mõndapidi õpetuseks weib olla, siis peame tarwiliseks oma lugejatele nimetatud lehtede järele järgmise kokkuwõtliku ülewaate tuua.

Alguses olgu weel tähendatud, et Läti kommunistide erakonnas kaks woolu waitsemas on, kes taktika pooleşt üksteisest mitmeti lahku lähewad. Uks neist on mõõdukam, teine käremeelsem. Esimesed on praegu nimetatud Moskwa lehe ümber rühmunud, kuna teiste häälekandjaks Peterburi lehed on.

Põhjust wastastikuseks seletuseks andis Stutschka kirjutus „Kr. Zihna“ 103. numbris 3. juunist, kus ta muu seas ütleb: "Nüüd on Riia uuesti ära müüdud, sääl on ka seekord kaubeldud imperialistlise „entente“ ja Scheidemanni Saksamaa wahel, kes niisama sotsialistline on kui omal ajal Kerenski Wenemaa“.

Siit selgub, et Stutschka Riia langemise põhjust üsna kaugelt wäljaspoolt otsib ja sündmust ennast miskisuguse kauplemise järelduseks peab. Seda „Kommunists“ ei usu, waid weeretab siin Läti nõukogu-walitsuse enese kaela, kuna ta kirjutab:

„Meid paneb naerma, kui marksistid nii lapselikku juttu ajawad. Mis ei müü imperialistid mitte, kui nad seda wõiwad? Nad olekşid ka Nõukogu Wenema ja Ungari niisama ära müünud. Kuid mis mitte nende oma ei ole, seda ei saa nad müüa, nagu neil ka wõimalik ei ole Moskwat, Peterburi ja Budapesti müüa. Seltsimees Stutschka on kuulnud, et wenelased Riia müümisest kõnelewad ja heidab need süüdistused kohe imperialistide päha. Kuid koer pole mitte siia maetud. Kui juba kõne on müümisest ehk äraandmisest, siis wõisid seda teha ükşi need, kelle käes Riia oli ja kes pidid teda kaitsema“.

Wist sai Stutschka isegi aru, et ta oma seletusega mitte õigel teel ei olnud, sellepäraft tähendab ta oma kirjatüki teises kohas: Ma ei mõtle sellega sugugi ennast ega oma ligikondseid wabandada ja õigeks mõista. Neid ridasid kirjutades on mulle teeline olukord liig wähe tuttaw ja ma arwan, et sündmus ise tõsist järeluurimist nõuab.“

Seega oli Peterburi lehel omajagu õiguşt kahtluseks ja süüdistamiseks, kuna Stutschka ise awalikult tunnistab, et olukord temale liig wähe tuttaw olnud. „Kommunists“ tähendab selle kohta: „Kui see asjalugu tõsi on, siis ei kõnele see mitte Läti nõukogu walitsuse esimehe kasuks: otse tema pidi kohalist olukorda kõige paremini tundma. Riia langemine ei ole mitte ühepäewa wili, waid ta walmis selle aja wältel, mil Stutschka Lätimaal walitsuse eesotsas seisis.“

Weel teises kohas tunnistab Stutschka oma teadmatust ja olukorra tundmatust, kui a ütleb: „Sonum Riia langemisest, awaldas mõju nagu wälk selgest taewast, hoolimata sellest, et punane Peterburi sel silmapilgul rasket katsumiseaega üle elas. Ma ise ei leidnud esimesi teateid saades sõnu selle suure õnnetuse kohta.“

Stutschka oli tõesti mõni päew enne Riia langemist sääl ära sõitnud, mis ta wahest eiget seisukorda tundes mitte ei oleks teinud. Peterburi leht tähendab, temalegi olnud wälguks selgest taewast see turwastaw teade, et Läti nõukogwalitsus ei tea, mis tema ümber sünnib. Niisugust hoolimatust ja lohakust ei olla meie rewolutsiooni ajal weel kuskil ette tulnud. Leht on õiglaselt pahane, et Stutschka samas kirjatükis nalja heidab Ameerika pankrotti jäänud kaupmeeste paljaste päälagede üle, kõmukuulutuste ja torukübarate üle jne. Aeg olla selle liig tõsine ja kurb, liiati weel Riia linna ja kodu-maa kaotuse puhul. Leht nõuab, et Läti nõukogu walitsus lahtiste silmadega elusse waatats ja näeks, mis tema ümber sünnib, sest muidu wõiks juhtuda, et weel midagi ära müüakse.

Wabanduşt otsides läheb Stutschka weel kaugemale ja kirjutab „Kr. Zihna“ 107. numbris 7. juunist järgmiselt:

„Meie saame wäga hästi aru, et wäerinna lagunemine Riia juures ja päraft teistes kohtades mitte kogemata juhtumine ei ole. Süüdi tuleb sügawamalt otsida: üleliigsest wäsimusest ja ühes sellega kahtlusest ning umbusaldusest, mis sõjameeste südamesse ja meeltesse on tunginud. Siia juure tuleb weel rahulolematus ühe wõi teise kommunisti wigadega, wõib olla otse kogu walitsuse wigadega, mille juure weel jeltsib paha tahtlik äsşitamine ja wastrewolutsiooniline ülesastumine meie mobiliseeritud wastaste ja nende omaste poolt.“

Edasi seletab Stutschka, et üleüldise rahulolematuse põhjuseks ei olewat mitte mõned üksikud wead walitsuse ja walitsuse liikmete poolt, waid järsk ülemineku sotsialismile ja kommunismile.

See wiimane seletus ongi õieti tähtis ja iseloomulik ja teeb meile ühtlasi selgeks, mispäraft Läti kommunistlises erakonnas kaks woolu on tekkinud. Stutschka püüdis ühiskondlisi uuendusi Lätimaal maksma panna lepilikul teel ja ilma järsu üleminekuta, kuna teine wool kõike põhjalikult uutele alustele tahtis seda. Lepilikumat teed käis walitsus erakonna kesktomitee nõusolekul, kuna suur osa sõjawäge ja mõned seltskonnategelaste üksikisikud rühmad nõudsid, et walitsus kodanliste ringkondade wastu kõige halastamatumat klassisõda peaks ja ainult teadwuseta tööliste ja maatameeste hulkadega pehmemalt ümber käiks. „Kommunists“ leiab, et walitsus ühtega teist ei teinud ja ära unustanud proletariaadi teadwuseta hulkasid enese poole wõita, mispäraft ta ka ilma kindlama toetuseta jäänud. Suur ja wäikekodanlus hoidnud end walitsusest eemale ja proletariaadist olla ta ise eemale jäänud. Ühtlasi arwab leht, et rahulolematust ei sünnitanud rahwa seas mitte üleminek kommunismile, waid see asjaolu, et juhtimad asutused mitte küllalt tähelpanelut ei ohwerdanud rahwa tõsistele tarwitustele, kuna rahulolematus endise kapitalistlise korraga juba kõigi oli ettewalmistanud ülemineku sotsialistlikule korrale, milleks aeg ja olud kõige soodsamad olnud. Sellepäraft olnud üsna loomulik, et walitsus

Amerika ja Albania.

„Berliner Tageblattile“ kirjutakse Haagist, et Albania esitajad oma palwe pääle, Ameerika Ühisriigid wõtku Albania ülemwalitsuse mandati enesele, sõbralise wastuse on saanud.

Albaanlased protesteeriwad terawalt Londoni lepingu wastu, mis Adria mere Itālia mereks muudab, iseäranis 6 paragrahwi wastu, mille järele Wallona ja Saseno saar Itaaliale saawad. Oma protestiks paljastawad albaanlased Londoni lepingu saladused, ja saatsid selle kõigile Prantsuse senaatoridele ja saadikutele.

Enne oma ärasõitu tuletas Wilson Amerika saatkonna liikmetele meelde, et nad Albania asjus järelandeid ei teeks, ja asja käigust alati teateid saadaks.

Montenegrost.

Helwetsiast teatatakse Montenegro elanikkude uutest wastuhakkamistest Serbia okupatsiooni wägedele. Montenegro lõuna osas on werised wõitlused. Rahutused laguneiwad üle terwe maa laiali. Hulk põgenejad tuleb Montenegrost Stelio.

Piiramise seisukord Kanadas.

Renteri telegrahwi agentuuri teadete järel on Winnipegi linn Kanadas 21. juunil piiramise seisukorda kuulutud. Sõjawäe patrullid ajawad rahwahulgad laiali. On surnuid ja haawatuid.

Soomemaalt.

Walgete prowokatsioon.

Soome walge ajakirjandus jutustab, nagu oleksid wenelased 27. juunil kaks korda katset teinud silda üle Rajajõe ehitada, kuid see ei olla õnnestanud, sest soomlased awanud nende wastu tuleandmise. „Vapaus“ seletab, et see jutt läbi wale on ja teda jatkuks tuleb pidada selle prowokatsioonile, mis soomlased juba ammu harjutawad, et oma pääletungimistele silmakirjalist põhjust leida.

Kah iseseiswuse tunnistus.

Helsingis olew Italia edustaja on Soome wälisministrile teada annud, et Italia on Soome iseseiswuse makswaks tunnistanud.

Metallitööliste liit.

Nimetatud liit pühitses 21. juunil oma 20-aastast asutamispäewa. Liidul on kõige rohkem liikmeid olnud 1917 aastal, nimelt 22.337. Praegu on liikmete arw wähem.

Nälg.

Kemijärwes leidis tohter, keda sinna kohalise köstri juure kutsuti, kogu köstri perekonna nälja pärast nii haige olewat, et keegi neist woodist enam üles ei jõudnud tõusta. Kõige noorem poeg, alles laps, oli nälga juba ära surnud. Tohter laskis perele kohe toitu tuua. Köster oli hädas mitu korda kogukonnalt abi palunud, kuid see oli tähelepanemata jäetud. „Vapaus“ tähendab, et see juhtumine õige iseloomulikult walge Soome külaelu kujutab. Rikkastel on leiba küllalt, kuna töölised ja teised kehwad inimesed nälga wõiwad surra.

Keeluseaduse wastu.

Soome herrasringkondades on ühisus asutatud, kes alkoholi keeluseaduse wastu töötab. Ta on juba 60 tuhat allkirja korjanud märgukirjale, mis walitsusele tahetakse ära anda ja milles keeluseaduse pehmendamist nõutakse.

Suurte sakste wargatembud.

Helsingi sadamas on suur wargus paljastatud, millest palju Helsingi ärimehi osa on wõtnud. Nimelt on sääl suurel määral, kaustikfoodat kõrwale toimetatud, waraste tagant on teda ainult weel 34 tuhande marga wäärtuses leitud.

Käkisalmes on lütiwäe kapten Kohonen kinni wõetud, kes 60 tuhat marka riigi raha ära raisanud.

Wiiburis on üks noor talumees 234 tuhat marga wäärtuses wekslid wõltsinud.

See kõik on herraskultuuri wili, tähendab „Vapaus“.

Wenemaalt.

Walgete agendid raudteelaste keskel.

Moskwa kreisi raudteelaste konwerentsil 20. juunil, tahtsid 40—50 inimest, enamjagu Kurski raudtee walitsusest, koosolekut desorganiseerida ja lõpetada. Kui see ei õnnestanud, läks grupe kisa ja käraga koosolekult ära, teatates, et ta raudteelaste poole appelleerib ja enesele tegewuse wabadust nõuab, milles see end kujutab, wõib näha resolutsioonist, mida üks grupest andis: „Kaupluse ja tööstuse wabadus“. Waat see on ultimatiiwne loosung... ehk selle streigi loosungi toetamine, Koltshaki ja Soome walgekaardlaste aitamine. Grupe juht—kontori juht, aga teised walitsuste saadikud, kontoriteenijad ja insenäärid. Kahtlemata on need Koltshaki agendid. Konwerentsilt lahkudes, arwasid nad kohtadel desorganiseerimist wäljakutsuda, raudteelaste mobilisatsiooni seega takistates. Töölised-raudteelased peawad walmis olema prowokaatoritele wastulööki andma.

Walgest Eestist.

Meie kannatajate kaitseks.

E. T. K. Rahwuswahelise ühenduse walitsuse juhataja slm Trakmann saatis walge Eesti walitsusele järgmise kirja:

Tallinn, herra Strandmannile.

Eesti tööliste ja talupoegade walitsusele on teateid tulnud, missuguses wõimata raskes olukorras sõjawangid ja punasewäelaste ja nõukogude tegelaste perekonnaliikmed, pantwangid, kes Pääsküla wangilaagris kinni on, peetakse, kuna Eesti kodanluse ridadest wõetud pantwangid, keda Eesti Töörahwa Kommuuna wangilaagris kinni peetakse, ühesugustel tingimistel teiste wabariigi kodanikkudega elawad. Täiesti ustawatest hallikatest sai E. T. K. Nõukogu teada, et rääkimata näljast, mida Eestis ka töölised ja waesemad talupojad kannatawad, Pääsküla laagris harilisteks nähtusteks on kõige jämedamad piinamised ja peksmised iga wähema nõudmise eest olukorda parandada. Samuti teab Eesti Nõukogude walitsus sellest kohutawast surewusest laagrites igasuguste haiguste tagajärjel. millede kõrwaldamiseks mingisuguseid sammusid ei astuta. Samuti teab Eesti Nõukogude walitsus sellest kohutawast surewusest laagrites igasuguste haiguste tagajärjel, millede kõrwaldamiseks mingisuguseid sammusid ei astuta. Eesti wabariigi walitsus, kus enamuses partei seisab, kes end sotsialistiliseks tööliste parteiks nimetab, ei kiusa mitte üksi kommunistisid ja poolehoidjaid maatamehi ja töölisi ega lase neid maha, waid ta piinab ja suigutab pikkamisi surmale ka süütuid lapsi, naisterahwaid ja raukasi.

Eesti Töörahwa Kommuuni Nõukogu nõuab kogu Eestimaa töörahwa nimel Eesti wabariigi walitsuselt sõja ja pantwangide olukorra parandamist, neile korralikumalt toitu muretseda ja haiguste wastu wõidelda, sammuti kõrwaldada igasugused piinamised ja mõnitused, mida Eesti wabariigi ametnikud wangide kallal toimetawad.

Eesti-Soome wahekord paraneb.

„Vapaus“ teatab, et Soome konsul Tallinnas eestlastele enam sõiduluba ei anna Soome reisimiseks, isegi mitte Eesti walitsuse ametnikkudele. Sel põhjusel ei ole Eesti toitlusministeriumil wõimalik olnud oma asemikku Soome saata. Konsuli uksel seisab ainult saksakeelne teadaandmine keelu asjus. Tallinna Eesti ajakirjandus pahandab konsuli teguwiisi üle. „Maaliit“ ütleb, et Eesti walitsuse ja Soome konsuli wahekord niiwõrd terawaks olla läinud, et see mõlemate maade sõbralisi suhteid wõib rikkuda.

Segasõnumed.

— Tööliste kindlal pääletäimisel ja uue töötõrke kartusel on Eesti walitsus enamlase Warfolomejewi wangist wabastanud. Ka ühe ametiühisuse juhatuse liikmed, kes kinni istusid, on lahti lastud.

— Et elanikka enamlaste wastu üles kihutada, on Eesti walitsuse agendid uue abinõu tarwitusele wõtnud. Nimelt kasutawad nad seks otstarbeks rahwa waenulikkust kohaliste parunite wastu ja seletawad inimestele, et enamlased oma eesmärgide teostamiseks parunite käest raha saawad.

— Tähtsamate toiduainete wabakauplus on Eestis keelatud. Suur puudus on jalanõudest, riietest, tööriistust jne.

— Walitsuse käsul on Tallinnas ilmunud kommunistline ajaleht seisma pandud, kes oli julgenud kirjatükke awaldada ülekohtuste mahalaskmiste ja teiste sarnaste tegude kohta, mis walitsus korda saatnud.

Seltsimehed!

„Edasi“ toetamine kaastööga peaks kõikide ülesanne olema, kui teie tahate, et leht kõigekülgselt peegeldaks töörahwa elu-olu, püüdeid ning kannatusi. Saatke kaastööd, tehke kirjeldusi partei-elust, läkitage teateid toimetusele iga tööliste elu awaldusest. Ei tee wiga, kui kirjas mõnesuguseid puudusi ette tuleb — küll toimetus omalt poolt kõik ära siiub ja parandab.

Rohket kaastööd lootes

„Edasi“ toimetus.

Partei elu.

Eesti punase sõjawäe kollektiiwide 2. konwerents.

(Lõpp).

Resolutsioon Eesti punase sõjawäe kui üksuse allesjäämise kohta:

„2. Eesti punase sõjawäeosade kommunistide konwerents Eesti sõjawäeosade kohta aruannet ära kuulates ja tähelepannes kuulujuttusid nende laialisaatmise kohta, leiab, et see samm täielikult ära lõhuks poliitilise töö wäeosades ja nende wõitluse wõimu, ning sellepärast usub kindlasti, et nõukogude wabariik seda ei lase teha, waid ümberpöördult, ühendab kõik Eesti wäeosad Eesti diwiisi ümber ilma kodanluse hirmuks.“

Mõlemad resolutsioonid wõetakse wastu.

N. Polgu aruandjana esineb slm. Käppa. Kommunistisid on polgus 120.

Polgu kollektiiw ei ole omal kõrgusel seisnud. Mingisugust agitatsiooni polgus ei ole olnud. Suurt puudust tundub agitaatoritest. Narwa alt taganedes kaotas polk palju seltsimehi. Polgu täienduseks on Wene seltsimehi saadetud. Komissar seisab täiesti omal kõrgusel ja hoiab polgus distsipliini. Wastuhakkamist ei ole olnud, käsud on alati korralikult täidetud, ülejooksikuid, pääle mõne üksiku juhtumise, ei ole olnud. Warustus on rahuloldaw. Taganemise juures läks sõjalist warustust kaduma.

Wiimase päewa konwerentsi esimene koosolek algab kell 11.20 min. hommikul.

Arutusele tuleb parteiline töö. Aruannet parteilise töö kohta teeb slm. Peterson.

Konwerentsi wiimasel koosolekul arutatakse diwiisi büroo walimist.

Tehakse ettepanekud: 1) kolmeliikmeline büroo walida ja 2) igast polgust üks esitaja. Hääletamisel wõetakse esimene ettepanek wastu. Kandidaatideks seatakse üles: slm. Mõtlik, Potemkin, Likemets, Kasemets, Tummeltau ja Rebane.

Bürroosse said walitud Mõtlik — 37 h., Potemkin — 28 h. ja Kasemets — 12 h.

Slm. Ligemets — 10 h., Tummeltau — 4 h. ja Rebane — 3 h. jääwad koosoleku otsuse järele kandidaatideks.

Arutusele tuleb punasewäelaste abiandmise küsimus.

Slm. Tamm seletab, et sellekohta on seadused antud, mille järele peab abi antama.

Slm. Kääpa seletab, et selleajani kui perekonnad Jamburis olid, said kõik korralikult süüa ja abi, kuid nüüd on seisukord hirmus nendel perekondadel. Praegu on Taitsa külas 14 perekonda nälgimas ja kui perekonnad pöörasid slm. Randmere poole Peterburis, siis wõttis see neid sõimuga wastu. Ta käskis lapsed kraawi wisata, et mis perekonnad jooksewad järele, meil ei ole praegu naiste ega lastega tegemist, praegu on klassisõda. Abi ei saa kusagilt, kuid samal ajal antakse ülemate perekondadele polgust produktisid wälja. Slm. Peterson seletab seisukorda ja teatab, et praegu ei ole Eesti kommuunal neid asutusi, kes aitaksid perekondi ja järjelikult tuleb dekreedi põhjal abi nõutada. Mis puudub aga ülekohtustesse tegewustesse polgu kommissaride poolt, siis peab kollektiiw selleks kohe sammusid astuma.

Slm. Randmere asjas wõtab koosolek otsuse wastu, Poliitika osakonnale kohuseks teha asja järele uurida ja wastutusele wõtta.

Slm. Prommi tõstab küsimuse üles, et frondi liinil palju erainimesi ümber liigub, kellel selleks 10. diwiisi osakonna poolt lubatähed kaasas on, 10 päewa jooksul

---

pidanud langema ja Riias wastased wõidule pääsenud.

Maal katsutud küll igal pool põllutöökommuunisid asutada, kuid juhatusi selles asjas walitsuse poolt ei olla olnud. Alles 20. mail. awaldanud põllutöö komissariaat ajalehtedes sellekohase üleskutse. „Komunists“ küsib, miks seda juba jaanuarikuul ei tehtud, kui põllumeestel weel aega oleks olnud oma majapidamist uutel alustel korraldada. Walitsuse wabandused, nagu ei oleks maa organisatsioonid aja ja ülesande kõrgusel seisnud, nagu oleks süüdi olnud mõned emissarid ja radikaalsed kommunistid, ei kannatawat mingisugust kriitikat wälja.

Kui Lätimaal rahwahulgad kommunistlisest erakonnast kord juba eemale olla läinnd, nagu seda ka keskkomitee ise tunnistawat, siis olla siin süüdi ainult need asutused, kes rahwa eesotsas seisnud, seega Läti walitsus ja erakonna keskkomitee. Hääd tahtmist ja elawat tööhimu on igal pool palju olnud ja kommunismi maksmapanemise mõttes on ka palju ära tehtud. Kui selle juures on eksitud, siis on see sündinud asjalise juhatuse puudusel, mille järelduseks ongi need karuteenused mitte üksi Läti töörahwa asjale, waid kogu kommunistlisele rewolutsioonile.

Hakkab liikuma.

Kui meie mõnda aega Piiteris nagu mingisuguses waimlises tarretuses wõi uinakus asusime, mis tundus meile ebaloomulik, siis oli meie parematel seltsimeestel ja seltsilistel ikkagi kindel usk sellesse, et niisugune ebaweider seisukord kaua ei wõi kesta ja tulewad ajad, kus maha raputame enesest kõik loiduse ja unisuse, mis meid kiuslikult ümbritsemas.

Nüüd wõime selle tõsiasja kaasnägijaks olla: elu, parteilielt hakkab liikuma. Otsused, mis parteis tehtud, saawad tegelikult ajawiitmata ellu wiidud. Juba kuuleme kõne- ja waieluste õhtudest, mida siin-sääl toime pannakse, kuuleme ka kontsert miitingutest, mida mitmekesiselt korraldatse. Need nähtused lasewad õige optimistliselt meie seltskonna püüdeid, meie parteilist liikumist tähelepanna. Kui kõik nagu üks mees asjale hoogu annab, siis liigume edasi ometi, waatamata raske aja pääle, mis painajalikult meid halastamalt rõhub.

Teadku aga igaüks, et end uinakust kaasa kiskuda pole mingi wägitükk, pole mingi wägitegu ka see, kui meie rasket aega siunates päält waatame, kuidas rewolutsiooni suured ülesanded tarretuses uinuwad, oodates loowaid töömehi, kes kõik need hiigla ülesanded wõtaksid oma kanda, mida nõuawad rewolutsiooniaegsed kohustused.

Kultuurilist elu arendada, waimliste eluawaldustele laiemat awalduswõimet anda — waat, see on ülesanne, mida ajawiitmata tuleb kultiweerida. Töörahwa hulkadele on waja haridust, haridust ning ikka jälle haridust. Tööle ses sihis kõik kui üks mees — siis wõidame ka need takistused, mis meil uue inimkonna loomisnurmel ees, s. o. harimatus, millega igasugune pahe seotud, mis meie wõitlust ses klassisõjas raskendab. Häwitades harimatust, saame maitsta seda imponeeriwat elu-ilu, millega seotud kogu meie parem tulewik.

Eduard Juhani.

polkusid mööda käia oma hobusid taga otsimas. Sellejuures teawad need isikud wäga hästi wäeosade seisukohti. Meie punasewäelased ei saa sellest sugugi aru, kuidas wõidakse niisuguseid asju lubada, seda enam, et need isikud sagedasti üle frondi lähewad, ja kui nad kõik spioonid ei ole, siis walged igatahes saawad nende käest meie seisukohtade üle teateid ja punasewäelaste elu pannakse sel teel ilmaaegu hädaohtu.

Slm. Peterson tõstab küsimuse seltsimehelikkude kohtute üle. Küsimus antakse diwiisi bürroosse instruktsiooni wäljatöötamiseks.

Tõstetakse küsimus üles, kuidas on lugu Eesti Töörahwa Kommuuni walitsusega, et selle üle koha pääle teada anda, sest sellest on punasewäelased huwitatud, ning kuna ei kommuunist ega keskkomiteest ühtegi aruandjat ei ole ilmunud, palutakse slm. Petersoni, kui keskkomitee liiget aru anda kommuuni tegewusest.

Slm. Peterson teatab, et tema poolteist kuud kommuuni ligiduses ei ole olnud, on osa wõtnud ainult ühest keskkomitee koosolekust, kus otsustati kommuuni mitte likwideerida, waid ainult töö ajutiselt seisma jätta ja selle läbi wabanenud seltsimehed frondile saata.

Et kommuunist ega keskkomiteest aruandjaid ei ole, siis pannakse kommuuni kohta järgmine resolutsioon ette: „Eesti diwiisi kommunistide 2. konwerents oma tööd lõpetades imestab ja peab seda ebaloomulikseks, et Eesti Töörahwa Kommuuni ega keskkomitee liikmed pääle sõjawäes wiibiwate konwerentsile ei ole ilmunud ja aruandjaid ei ole saatnud. Konwerents leiab, et pole põhjust weel pääd laotada, waid rewolutsioon kaswab üleilmliselt ja meie liginemine lõpulikule kommunismi wõidule. Elagu kommunistline rewolutsioon!"

Resolutsioon wõetakse ühelhäälel ilma erapooletuteta wastu.

Slm. Kasemets annab teadaande sisse, et ta diwiisi bürroosse ei wõi keelelistel põhjustel jääda ja palub ennast wabastada. Teadaanne loetakse põhjendatuks ning sm. Kasemetsa asemele jääb diwiisi bürroosse esimene kandidaat Likemets.

Slm. Palwadre wõtab lõpusõna ja näitab, et kolme päewa jooksul on rohkesti küsimusi läbi arutatud, mis meid kõiki huwitas. Koos on kõikide wäejagude esitajad, pääle N. polgu. Uleüldse on 33 saadikut, kes esitawad 746 liiget. Partei liikmetest on 8 saadikut tsaariajast parteis, kuna 25 rewolutsiooni ajal parteisse astunud. Kõigist aruannetest paistab wälja, et suuri puudusi on warustuse asjus, on puudusi sidekomandodes, on puudusi parteilises töös. Edasi räägib slm. Palwadre raskustest, mis Eesti wäeosade organiseerimisel ja korraldamisel läbi tuli elada. Wäeosad olid laiali, puudusid üksikud tublid juhtiwad jõud, polgud olid mitmete diwiiside all, kes küllalt korralikult ei hoolitsenud nende eest. Nüüd oleme jõudnud wäejaod ühe diwiisi alla koondada, oleme jõudnud luua sõjalise jõu ja wõime loota, et jõuame oma wäejaod tõsta soowitud kõrgusele ja nende tarwidusi jõudu mööda täita. Poliitiline töö, mis senini mitmes asjus lonkas, saab igatahes uut hoogu konwerentsilt ja peagi tarwilisele kõrgusele tõstetud. Uksikute liitriikide agentide äraandmine ei suutnud meie polkusid lõhkuda ja meie loodame, et leiame ustawad komandöörid, wõimalikult parteilised seltsimehed. Konwerents näitas ennast täiesti parteiliselt wäljaarenenuna ja see kinnitab meie usku õnnelikku wõidu sisse ja aitab meile kindlamalt oma ridasid koondada, et saaksime 3. Internatsionaali eelwäeks. Peame meeles pidama, et wõidu poole sammume eneste jõul. Meil on ees suur ülesanne, mida peame läbi wiima: Meie peame kõrgemate sõjawäe ringkondade ees kõik abinõud tarwitusele wõtma, et meie saaksime wiljarikkamalt ja edukamalt tööd teha, wäejagude wõitluse wõimet ja poliitilist tasapinda tõsta.

Tähtsad otsused.

Juba ammu on häälesid kuulda olnud, et meie kirjandusline wäli praegustele nõuetele küllalt wastaw ei ole. Mis puudub parteilisesse kirjandusesse, siis on see wõrdlemisi liig kehw, kuna ka ajakirjandusega lugu palju parem ei taha olla. Kirjanduslised tsentrumid puuduwad pea täiesti, wälja arwatud mõni üksik raiooni klubi raamatukogu. Arusaadaw, et siin parandust wiibimata tarwis on. Osalt on senini selle puuduse põhjuseks paremate ja aktiiwsemate seltsiliste Piiterist lahkumine olnud, kuna järele jäänud tööga nii wõrt koormatud, et neilt rohkem nõuda ülekohus oleks. Et siiski wõimalikka parandusi läbi wiia, otsustas W. K. P. Eesti osakondade komitee esiteks komitee häälekandjat „Edasi" nädalas kaks korda suuremas kaustas wäljaanda, teiseks kõikkidele partei seltsilistele kohuseks teha wõimalust mööda ajalehte kirjelduste ehk sõnumite saatmistega täiendada, mis otstarbeks igasse raiooni klubisse, kui ka m. s. Rahwusasjade kom. Eesti Osakonda kirja kastid üles seatakse, mis kirjade saatmist hõlbustaks ja kolmandaks Eesti Tööliste Poliitilise kesk-klubi juurde n. ö. keskraamatukogu asutada. Nende abinõude waral mõeldakse esialgu suurematest puudustest mööda pääseda. Soowida jääb ainult, et Piiteri seltsilised nende otsuste läbi wiimiseks energiliselt osa wõtaksid. Iga otsus, kui hää ta iseenesest ka ei ole, jääb ilma reaalse põhjata, kui seltskond ise oma jõudu selleks ei ohwerda, et seda teostada. —ite.—

Kõikidele tähelepanemiseks!

Wassili saare Eesti tööliste poliitiline klubi kollektiiw otsustas laupäewasel koosolekul järjekorralisi waieluste õhtuid igal neljapäewa õhtuti kella ½ 8 ajal ärapidada, kus seltskonna laiematel hulkadel wõimalus oleks selguseta olewaid küsimusi lähendada, ühes sellega oma isiklikka arwamisi nii ühe kui teise küsimuse kohta awaldada. Teiseks otsustati selsamal koosolekul n. n. eneseharimise ringi korraldada, mille otsekoheseks ülesandeks kõnedepidamise ja mõtete selgelt awaldamise harjutamine oleks. Nii esimene kui teine otsus on tarwitataw. Sest, kui palju ei ole seltskonnal praegusel ajal nähtustega tegemist, mis küsimiste märkidena ees seisawad, mis aga ometi selgitust nõuawad. Niisama on käesolewas rewolutsiooni woolus nii mõnelgi oma eriarwamised tekkinud, mis, wõib olla, õigel põhjal wõiwad olla, aga ometi elus läbiwiidud ega kuuldawale toodud ei ole. Et neid lõpulikult ära otsustada, selleks peawad nad „wakka" alt wälja toodama. Ainult hulgaliste arwamiste ja kaalumiste järele wõiwad nad omale reaalse aluse saada.

Teiseks, kui paljud seltsilistest ei kannata kogutud teadmiste üleandmise juures just selle all, et harjunud ei ole oma mõtetele järjekindlust andma ja neid seltskonna ees awaldama. On tarwis ainult julgelt ja kindlalt pääle hakata, ja puudused on warsti kõrwaldud. Loodame et seltskond, mitte üksi Wassiili saarel elaw, waid ka mujalt linnast, kus sellesarnaseid ettewõtteid weel korraldud pole, neist algatustest kindlasti kinni haarab ja oma osawõtmisega neid toetama saab. Arawõitmata raskusi ei tohiks kellegil ees olla, mis osawõtmist wõiksid takistada. Rõhutame weel kord alla, et küsimusi igal küll ja küll on, mis selgitust nõuawad. Küsimusi wõib lasta klubi seinal selleks olewasse kasti ehk isiklikult õhtute korraldajale edasi anda. Esimene sellesarnane õhtu on neljapäewal 3. juulil kell ½8 õhtul.

Sinna kõikidele: tere tulemast.

— ite —

Kultuur ja haridus.

Eesti waimlisest seisangust Piiteris.

Nõrkadel alustel awaldab end Piiteris Eesti waimline elu. Kogu kultuuriline apparaat on nii wäeti ning üpris nõrk, et mingit juttugi olla ei wõi Piiteri Eesti waimlise-elu suurtest sihtidest, kõrgetest paleustest, mis kannaksid meid elu ilusama ja kaunima tulewiku poole.

Tõsi. Piiteris on asumas juba pikkemat aega mingisugused tööliste nimelised klubid, mingisugused asutused, mida isegi kommunistlisteks nimetatakse, kuid kahtlemata on siin tegemist häbemata eksitusega: Eesti klubid, päälegi tööliste, ei awalda, wähemalt seni ei ole ilmutanud wähematki tegewust, mis õigustaks nende jandiseguliste klubide olemasolu ainult seepärast, et nad meie waimlist elu ülendades edasi tiiwutawad. Mitte maikugi, mitte karwawõrtki pole meie olemasolewad klubid püüdnud saawutada seda, mida nad peaksid ning õieti õigustatud oleksid püüdma. Waadeldes praegusel silmapilgul klubide tegewust, siis peab kahjatsewalt allakriipsutama toda tõsiasja, et meie klubides pesitsewad inimesed, kel pole wähematki aimu ega mingit arusaamist kultuuri elu suurtest tarwidustest. Alles hiljuti kirjutas slm. G. T-er ühe klubi kohta kõige pahemat, mida täh. arwustusele wõetud klubi wägilasemeelselt, raskes sünnitusewalus korda suutis saata pääle äraiganud kodanlise aja jandiseguliste näidendi ühes rahwalt naerukrampide wäljakiskumisega püütud sääl teha kõike, mis wõimalik. Inimesed, kes selle asja eesotsas, mõtlesid muidugi, et nad midagi suurt korda saatnud, kui rahwalt oma sweiderdustega naerukrampisid edewalt keksima jõudsid panna.

Tuleme aga publikumi juurde, kes säherdustest pikant pidustustest alati kirgliselt osa wõtmas, siis näeme, et ta omas kogus peegeldab kõiki peent ning suurtusugust: eludaamide lõbujänulistest pilkudest kunni raffineeritud suurlinna kodanikkudeni. Kõik on sääl koos: werine kirg, armatsemiswahekorrad, wäljakutsuwad poosid jne. jne. Ja tantsu — seda kultiweeritakse, sellest lõbuharust wõetakse hullumeelse kirglikkusega osa — kui inimesed, keda sunnitud omi kohustusi kirgede wastu täpipäälse inimehelikkusega täitma.

Kuidas aga parandada seda asja, kuidas kiskuda wälja inimesi sellest sügawalt kodanlise ilma porimülkast, kuhu suurem hulk meie inimestest saatuslikult kukkunud. Kuidas luua õhkonda, mis ahwateleks inimesi maitsma midagi suurt, midagi kõrget, midagi kaunit ja tõesti ilusat?

Olen kindel tolles, et Piiteris on Eesti tegelasi, kes wõiks ning õigustatud oleksid midagi korda saatma proletaarlises ilmakorras.

Kui nad aga senni midagi teinud ei ole, kui nad osawõtmatalt, kangelaselikult, on suutnud päält waadata, kuidas laiemad kihid, eestkät töölised Piiteris wanailmakorra porimülkasse uppumas ning mõned neist appikarjuwalt kisendamas — siis on wäärt, et sihandsed osawõtmatad tegelased häbiposti saaksid naelutatud — hoiatuseks tulewasele rahwategelastele. Meil on Piiteris Eesti leht „Edasi", mis ilmub mingisuguses waimlises tarretuses ainult seepärast, et Piiteris ei leidu inimesi, kes wõiks wõi wiitsiksid walgustada lehe weergudel põlewaid küsimusi parteiliselt jne. Kõik aga loodawad — paremaid aegu, mis nagu iseenesest peaks tulema, kätt külge panemata.

Kuid ootmiseks ning lootmiseks pole mingit wägitegu tarwis. Aga selge on, et meie ei tohiks enam niisuguses waimlises uinakus edasi elutseda, siin peaksid kõik asuma tööle, kel kallis parem ilmakord ning elu kõrgemad aated, mille pärast peetakse nüüd ägedat heitlust ning millepärast ohwerdawad tuhanded oma elu. Küllalt neist madalatest lõbudest! Aeg on kainemale arusaamisele tõusta, teades, et uus ilmakord, mis lunastatud meie wendade were ja wõitlusega, tarwitab ikka rohkem ja rohkem aatelisi töömehi.

Kuidas waimlist tasapinda Piiteris Eesti proletariaadi ringkondes tõsta, selle juure tuleme weel kord tagasi.

Piiteris, 25. VI. 19.

Eduard Juhani.

Seltsilised, Eesti asundustes!

Et suurem osa Põhja ringkonna Eesti asundustest pääletungiwate walgete bandede poolt sõja tallermaaks tehti, siis puudub meil otsekohesem ühendus neist kohtadest teateid saada. Teated aga, kuda moodi asunikud walgeid wastuwõtsid, kui palju asunikludest mobiliseeritud (umbkaudu wanaduse järele), kuda moodi walged wõidetud kohtadel endid üleval pidanud, palju tapetud, laastatud, rööwitud ehk muul teel warandust häwitatud, on wäga tähtsad. Sellepärast kutsume üles kõiki organisatsioonisi ja üksikuid seltsimehi, kelledel sündmuste käigust midagi teada, neid teateid Rahwusasjade komissariaadi Eesti Osakonnale üle andma. Iga teade, mis tõepõhjal seisab, on wäärt.

Komissariaadi adr.: Петроград, Театральная 1/3.

Эстонскии отд. Комиссариата
по делам национальностей.

Rahwusasjade kom. Eesti Osakond.

Kirjandus.

„Klassiwõitluse" 7. nrs. on iseäraliseks kirjanduslikeks uudiseks Eessaare Adu poolt lugu „Metsa serwal", mis „walge" ja „punase" wenna kokkujuhtumist lahingurinnal kujutab. — Teised kirjatööd nimetatud nrs on: L. Trotski, Suur aeg; H. P., Ilmasõja kurbmängu teine waatus; Ar. W., Eesti töörahwa kom. teostamise ülewaade (järg); O. R., Agitatsioon ja agitaatorid; J. Jürgens, Liiwimaa talurahwa „wabastamine" (järg); Meie sõjawäelaste kirjad ja mälestused. Pildid: L. Trotski, R. Luxemburg, K. Liebknecht, ja Eesti kommunaaridest Keila lahingus m. a. kangelasesurma saanud sm. A. Tischleri pilt.

Teated

Uleskutse.

Rahwusasjade Kommissariaadi Eesti Osakond kutsub üles kõiki Eesti töörahwa klubisi, partei osakondasi, kollektiiwisi ja teisi sellesarnaseid ringisi oma käesolewa poole aasta tegewuse üle osakonnale kirjalikku ülewaadet tegema, niisama ka kawatsustest eesolewa poole aasta kohta, kui sellesarnast olema peaks. Sarnaste ülewaadete kogumine ulataks kogu Põhjaringkonna kohta ja osakond loodab kindlasti, et kõik asutused sellele üleskutsele wastu tulewad. Eesti osakond.

W.-Saare E. Tööliste klubi. Neljapäewal 3. juulil Waieluste õhtu sisseantud küsimuste üle. Paneme kõikidele seltsilistele südame pääle seesugustest harinewatest õhtudest rohkel arwul osawõtta. Hakatus kell ½8 õhtul.

Kollektiiwi büroo.

Teadaanne.

R. H. K. Rahwuskoolide Eesti sektsioon tarwitab laste suwekoloniisse mees- ehk naiswelskerit. Ulesandmisi ühes elulookirjeldusega wõtab wastu Eesti sektsiooni juhataja, Teatralnaja uul. nr. 3/1.

Wiiburi poole Eesti Tööliste klubi tarwitab klubile üht asjaajajat. Palk normi järele; läbirääkimisele tulla igapäew kella 10—1. päewal. пр. Карла Маркса д. 25. кв. 121.

Klubi eestseisus.

Tähelepanemiseks.

Rahwusasjade Kommissariaadi Eesti Osakond teatab, et tähendud osakonna juurde informatsiooni (teatete kogumise) büroo on asutatud, mis kõik, pääasjalikult eestlaste elusse puutuwaid teateid informatsiooni mõttes wastu wõtab.

Sellepärast pöörab osakond seltsiliste poole üleskutsega, et need bürool igasuguseid teateid, milledel wähegi üleüldisem tähtsus, saadaks, ehk suusõnaliselt teataks.

Adr.: Rahwusasjade Kommissariaadi Eesti Osakond, Teatralnaja uul. 1/3.

Eesti osakond.

Wasili Saare Eesti Tööliste Poliitiline klubi korraldab laupäewal, 5. juulil Kontsert-miitingu. Kõnelema saawad slm Ikmelt: „Käesolew silmapilk", slm. Teiter: „Haritlased ja tööliste rewolutsioon". Eeskawas on weel Ilulugemised, fagotti soolo (slm. Sammel) ja wiiuli soolo (slm. Grigarowitsch). Lõpuks tants, ringimängud.

Klubi organisaator.

W. K. P. Eesti osakondade Peterburi komitee on awatud igapäew kella 6—8 õhtul. Fontanka, nr. 2.

Wäljaandja: Wenemaa Kom. Partei Eesti Osak. Peterburi komitee.

Wastutaw toimetaja: Toimetuse kolleegium.

14-я Государств. типография, Петроград, Социалистическая (бывш. Ивановская), 14.